

Gustav Enander
Miljö- och samhällsbyggnadsavd.
Telefon 036-39 50 92
gustav.enander@lansstyrelsen.se

Bergstaten
Slaggatan 13
791 71 Falun

Samråd enligt 8 kap. 1 § minerallagen om bearbetningskoncession för Norra Kärr K nr 1, Jönköpings kommun

Länstyrelsen anser att det underlag som översänts för samråd avseende Tasmets AB:s ansökan om utvinning av sällsynta jordartmetaller, zirkonium, niobium, yttrium och hafnium vid Norra Kärr i Jönköpings kommun inte är tillräckligt för en bedömning av tillämpningen av 3, 4 och 6 kapitlet miljöbalken. Länstyrelsen anser att följande kompletteringar krävs:

1. En redogörelse för hur riksintresset för kommunikationer (E4:an) enligt 3 kap. 8 § miljöbalken påverkas av vibrationer i samband med sprängningar inom koncessionsområdet, särskilt risken för sättningar ska redovisas.
2. En redogörelse som beskriver hur verksamheten inom koncessionsområdet kommer att påverka Natura 2000-områdena Natbäck, Holkaberg, Vändelstorp och Vättern.
3. En redovisning av bakgrundshalter i marken med avseende på tungmetaller, uran och torium samt en redovisning med bedömning av risk för att dessa ämnen sprids i samband med gruvbrytningen ska presenteras.
4. En beskrivning av om verksamheten är förenlig med översiktplanen för Ödeshögs kommun.

Kompletteringarna avser endast påverkan från verksamheten inom koncessionsområdet. Länstyrelsen gör i detta läge ingen bedömning av påverkan från anläggningar utanför koncessionsområdet.

Motivering

RIKSINTRESSEAVVÄGNING

I den för Länstyrelsen presenterade miljökonsekvensbeskrivningen saknas en tydlig utredning som visar att riksintresset för utvinning av mineral enligt 3 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) är förenligt med riksintresset för

kommunikationer enligt 3 kap. 8 § samma lag. Bolaget anger att man ska utreda verksamhetens påverkan på E4:an i en miljöbalksprövning. Lännsstyrelsen anser att risk för påverkan på E4:an framförallt finns från verksamheter inom koncessionsområdet, och att bedömningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken därför ska göras inom detta ärende.

Bolaget anger att sprängningar för att bryta malm kommer att ske dagligen, vilka kommer leda till vibrationer i berggrunden. Med tanke på koncessionsområdets närhet till E4:an är det inte orimligt att anta att sprängningarna kommer att påverka vägen, och därför riksintresset för kommunikationer. Lännsstyrelsen anser därmed att ansökan behöver kompletteras med en vibrationsutredning som visar påverkan på E4:an. Risk för sättningar bör särskilt utredas.

NATURA 2000

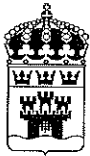
Enligt 4 kap. 8 § miljöbalken ska en användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § får komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats. Lännsstyrelsen kan med rådande underlag inte bedöma om ett sådant tillstånd är nödvändigt för verksamheten inom koncessionsområdet. Ansökan behöver därför kompletteras med en beskrivning av hur de olika Natura 2000-områdena Vättern (SE0310432, SE0230268), Vändelstorp (SE0310725), Narbäck (SE0230184) och Holkaberget (SE0230331) kommer att påverkas av verksamheten inom koncessionsområdet. Om bolaget bedömer att verksamheten inte kommer att medföra någon påverkan på områdena ska detta redovisas och motiveras.

BERGGRUND

Lännsstyrelsen har mottagit ett antal yttranden angående att det är höga halter av uran och torium i fyndigheten. I dessa yttranden hänvisas till att problem med läckage av uran och torium har förekommit vid brytning av ovanliga jordartsmetaller på andra platser i världen. Bolaget anger på sin hemsida att halterna av uran och torium är låga i en global jämförelse. Frågan berörs inte alls i miljökonsekvensbeskrivningen och Lännsstyrelsen kan inte bedöma eventuella miljö- och hälsoproblem. Lännsstyrelsen anser därför att bolaget ska presentera halterna av uran, torium och tungmetaller samt redogöra för eventuella risker kopplade till brytningen.

ÖDESHÖGS KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN

Miljökonsekvensbeskrivningen redogör inte för Ödeshögs kommuns översiktsplan. I översiktsplanen redovisas riksintresset för mineralbrytning enligt 3 kap. 7 § miljöbalken samt förekommande riksintressen utmed Vätterstranden enligt 3 kap. 6 § och 4 kap. 2 § miljöbalken. Lännsstyrelsen

Östergötland framhåller att man anser att en eventuell gruvbrytning kan komma att påverka miljöförhållandena likväl i Östergötlands län som i Jönköpings län. Länsstyrelsen delar Länsstyrelsen Östergötlands åsikt och bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen ska kompletteras med en redogörelse för Ödeshögs översiktplan samt en bedömning av en eventuell gruvbrytnings förenlighet med nämnda plan.

Övriga synpunkter

ANLÄGGNINGAR UTANFÖR KONCESSIONSOMRÅDET

Länsstyrelsen har endast bedömt ansökan utifrån markanvändningen inom koncessionsområdet. Länsstyrelsen har inte underlag för att avgöra markanvändningen för övriga anläggningar. Länsstyrelsen konstaterar att någon miljökonsekvensbeskrivning för övriga anläggningar inte ingår i bolagets ansökan. Bolaget har presenterat ett möjligt förslag till lokalisering av industriområde, gråbergssupplag, sandmagasin med mera men inte utrett vilken miljöpåverkan dessa anläggningar har, eller angett alternativa lokaliseringar. Länsstyrelsen anser att det är av största vikt att lokaliseringen av övriga anläggningar därför prövas i en eventuell tillståndsprövning enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen synpunkter bygger på en tolkning av minerallagen där endast markanvändningen inom koncessionsområdet prövas och där Länsstyrelsen förutsätter att markanvändningen för övriga anläggningar (gråbergssupplag, anrikningsverk, sandmagasin med mera) kommer att prövas i en eventuell miljöbalksprövning. Anser Bergsstaten att även markanvändning utanför koncessionsområdet ska prövas i detta skede måste ansökan kompletteras med en miljökonsekvensbeskrivning för dessa anläggningar. I denna ska ingå lokaliseringar för dessa anläggningar och en genomgående beskrivning hur dessa verksamheter kommer att påverka omkringliggande riksintressen och Natura 2000-områden.

Redogörelse för ärendet

Tasmet AB har hos Bergsstaten ansökt om bearbetningskoncession för området Norra Kärr K nr 1 i Jönköpings kommun. Länsstyrelsen mottog den 17 september en remiss från Bergsstaten avseende tillämpningen av 3, 4 och 6 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen har i sin tur remitterat ärendet till Jönköpings kommun och Länsstyrelsen Östergötland. Yttranden på miljökonsekvensbeskrivningen har inkommit från myndigheter, föreningar och allmänhet.

INKOMNA YTTRANDE

Nedan följer en sammanfattning av några yttranden. Samtliga inkomna yttranden bifogas Länsstyrelsens yttrande.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Jönköpings kommun redogör inte för någon avvägning mellan riksintressena enligt 3 kap. 10 § miljöbalken. Kommunen framhåller att avvägningen är svår att göra då inte alla fakta ligger på bordet för hela utvinningen av mineralet. Kommunen framhåller också vikten av att utnyttja så liten yta som möjligt för anläggningar ovan jord. Kommunen lyfter också fram vikten av kompensationsåtgärder för de naturmiljöer som förstörs vid en gruvexploatering. Kommunen vill poängtera vikten av att den fortsatta hanteringen av frågan i alla avseenden präglas av öppenhet och lyhördhet samt att information lämnas löpande och så tidigt som möjligt.

ÖDESHÖG KOMMUN

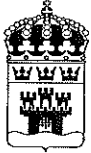
Ödeshögs kommun framhåller i sitt yttrande att ansökan bör kompletteras med en cost-benefit-analys av gruvverksamheten kontra värdet av området om det undantas från gruvverksamhet. Vidare anser kommunen att en riskbedömning behöver göras för hur uppkommet förorenat vatten kan påverka omgivande yt- och grundvatten. Slutligen anser kommunen att ansökan bör kompletteras med en seismisk markundersökning som utvisar eventuell sprickbenägenhet och utsträckning av eventuella förkastningar.

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND

Länsstyrelsen Östergötland har yttrat sig med avseende på påverkan i Östergötlands län. "Länsstyrelsen Östergötland anser att miljökonsekvensbeskrivningen bör kompletteras dels med en redogörelse för Natura 2000-området Narbäck, dels en redogörelse för Ödeshögs kommuns översiktsplan samt en bedömning av en eventuell gruvbrytnings förenlighet med nämnda plan. Länsstyrelsen Östergötland bedömer ändå att miljökonsekvensbeskrivningen kan utgöra underlag för bedömning av tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken. Med beaktande av närheten till Vättern förutsätter Länsstyrelsen Östergötland att bolaget tillser att en framtida gruvverksamhet inte leder till en försämring av Vätterns vattenkvalité. Länsstyrelsen Östergötland har under nämnd förutsättning inte någon erinran mot att bearbetningskoncession beviljas."

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND I JÖNKÖPING OCH ÖSTERGÖTLAND

LRF menar att frågan om gruvetablering vid Norra Kärr är särskilt betydelsefull ur allmän synpunkt och därför måste hänskjutas till regeringen för prövning. Resurser för att granska projektet ur miljöperspektiv måste

också säkerställas. LRF efterfrågar också en konstruktiv dialog mellan alla inblandade parter som ett krav för att nå minsta möjliga miljöpåverkan och samtidigt utveckla området på ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart sätt.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN, JÖNKÖPINGS LÄNSFÖRBUND

Naturskyddsföreningen motsätter sig kraftfullt den tilltänkta gruvbrytningen. Föreningen framhåller särskilt att Vättern som dricksvattentäkt måste skyddas. Den framhåller också att brytningen inte är långsiktig och att den under en kort tid kommer medföra en stor miljöbelastning.

Ett flertal skrivelser har inkommit till Länstyrelsen från närboende m.fl. Många har framfört en oro över att det kan spridas uran och torium i samband med brytningen. Särskilt framhålls att problem med spridning av uran och torium har uppstått på andra platser i världen där ovanliga jordartsmetaller utvinns. Vidare framförs oro för att liknade gruvolyckor som nyligen inträffat i Talvivaara, Finland, ska inträffa i Norra Kärr. I det fallet har man, för att förhindra spridning av uran, blivit tvungen att utvinna uran. Det har även från flera framförts att Vättern som dricksvattentäkt inte får riskeras. Flertalet anser att ansökan bör avslås och att ingen koncession ska beviljas.

I den slutgiltiga handläggningen av detta ärende har deltagit avdelningschef Emma Willaredt (beslutande), miljöskyddshandläggare Gustav Enander (föredragande), naturvårdshandläggare Charlotta Urberg, länsjurist Ben Heimdal, länsarkitekt Niklas Aronsson och arekolog Bo Annuswer.

Emma Willaredt

Gustav Enander

Bilagor

Inkomna yttranden

Kopia (ej bilagor)

Tasmet AB, Skolallén 2B, 821 41 Bollnäs
Kommunstyrelsen i Jönköpings kommun
Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping
Ödeshög kommun, kommunstyrelsen, 599 80 Ödeshög
Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen (guen)
Landskhövding
Länsråd
Diariet